

MAJOR INCONSISTENCIES AND CONCEPTUAL DIFFERENCES BETWEEN REGULATORY FRAMEWORKS FOR SUSTAINABLE REPORTING

Magdalena Petrova-Kirova

Todor Kableshkov University of Transport, Bulgaria, magdalena@vtu.bg

Abstract: The existing regulations according to Directive 2013/34/EU affirm the term “non-financial information” by associating it with generating, delivering, processing, summarising and disclosing information in three directions: economic, social and environmental enterprise performance. A great number of stakeholders opine that the information’s qualification as “non-financial” reduces its financial significance, therefore, the term “sustainable information” is utilised more frequently in new directives in corporate reporting. The European Parliament and Council’s Regulation (EU) 2019/2089 relate achieving sustainability and including disclosure requirements of environmental, social and governance (ESG) information regarding climate transition which places the economic aspect in the background of the three-pillar model of sustainable development that was current until recently. In the context of alterations, a novel regulatory framework is necessitated to improve the corporate information’s quality, quantity and comparability with respect to environmental protection and, moreover, achieving sustainability (ESG) reporting.

Keywords: sustainable, reporting, environmental, social, governance.

ОСНОВНИ НЕСЪОТВЕТСТВИЯ И КОНЦЕПТУАЛНИ РАЗЛИЧИЯ МЕЖДУ РЕГУЛАТОРНИТЕ РАМКИ ЗА ОТЧИТАНЕ НА УСТОЙЧИВОСТ

Магдалена Петрова-Кирова

ВТУ “Тодор Каблешков”, България, magdalena@vtu.bg

Резюме: Съществуващите към настоящия момент разпоредби съгласно Директива 2013/34/ЕС утвърждават понятието „нефинансова информация“ като го свързват с генериране, доставяне, обработване, обобщаване и оповестяване на информация в три направления: икономическо, социално и екологично представяне на предприятието. Голяма част от заинтересованите страни смятат, че определянето на информацията като „нефинансова“ намалява нейното финансово значение, поради което в съвременните направления в корпоративната отчетност все по-често се използва понятието „информация за устойчивостта“. Регламент (ЕС) 2019/2089 на Европейския парламент и на Съвета правят връзка между постигането на устойчивост и въвеждането на изисквания за оповестяване на екологична, социална и управленска информация за климатичен преход, което измества икономическия фокус на заден план от доскоро актуалния тристълбов модел на устойчиво развитие. В контекста на промените, за подобряване на количеството, качеството и съпоставимостта на корпоративна информация във връзка с опазването на околната среда и в съответствие с постигане отчетане на устойчивостта, възниква необходимост от нова регулаторна рамка.

Ключови думи: устойчиво, отчетане, екологично, социално, управление.

1. УВОД

Като част от изпълнението на Плана за действие и във връзка с изискванията на ЕС за постигане на неутралност по отношение на климата до 2050 г., Европейската комисия издаде насоки, в допълнение към вече съществуващите, за оповестяване на нефинансова информация, свързана с климата, които са в съответствие с Директива 2014/95/ЕС. Необходимостта от нови насоки е свързана с подобряване на количеството, качеството и съпоставимостта на представяната корпоративна информация, свързана с опазването на околната среда.

Допълнителните насоки са разработени в съответствие с препоръките на Работна група за оповестяване на финансова информация във връзка с климата, създадена от Съвета за финансова стабилност на Г-20, като са взети предвид и някои международни рамки и стандарти, разработени от Глобалната инициатива за отчетност (GRI), Съвета за международно интегрирано отчетане (IIRC), Съвета за стандарти за отчетане на устойчиво развитие (SASB) и пр. (Yosifova&Petrova-Kirova, 2022)

Доколко съществуващите регулаторни рамки, цитирани по-горе, спомагат и са в съответствие с постигане на амбициозните по отношение отчетане на устойчивостта цели на ЕС и съществува ли необходимост от

приемането на нова Директива за отчитане на корпоративната устойчивост (CSRD – Corporate Sustainability Reporting Directive), са актуални въпроси, обект на разглеждане на настоящото изследване.

2. ЦЕЛИ ЗА УСТОЙЧИВО РАЗВИТИЕ

В подкрепа целите на Зелената сделка на ЕС, Европейската комисия представи предложение за приемането на нова Директива за отчитане на корпоративна устойчивост (CSRD – Corporate Sustainability Reporting Directive), която до края на 2022 г. да замени настоящата Директива за нефинансово отчитане (NFRD) и в която са заложени някои основни цели:

- Въвеждане на единни критерии и правила за отчитане на корпоративната устойчивост за подобряване на надеждността и съпоставимостта на информацията;
- Гарантиране оповестяването на леснодостъпна устойчива информация в цифров, машинно четим формат като част от докладите за дейността на предприятията;
- Разширяване обхвата на изискванията за предприятията, в т. ч. малките и средни предприятия (МСП), със задължение за отчитане на устойчивост;
- Намаляване на разходите и тежестта за предприятията, свързани с отчитането на информацията във връзка с устойчивостта, както и за всички заинтересовани страни.

*Адаптирането на финансовата система за подпомагане на устойчивото функциониране на икономиката, чрез разработването на редица бъдещи инструменти, като например екомаркировката на ЕС за финансови продукти на дребно и стандарта на ЕС за „зелени“ облигации, е основна цел за постигане на устойчиво развитие. Тази цел подробно ще бъде разгледана в някоя от следващите публикации на автора, поради ограничението в обема на доклада.

За да се даде отговор на зададените по-горе въпроси, следва да се анализира доколко представените цели за устойчиво развитие са в контекста на съществуващите към настоящия момент международни регулаторни рамки, като концептуално в доклада са разгледани GRI стандарти и Международната рамка за интегрирано отчитане (IIRF).

3. ОСНОВНИ КОНЦЕПТУАЛНИ РАЗЛИЧИЯ МЕЖДУ РЕГУЛАТОРНИТЕ МЕЖДУНАРОДНИ РАМКИ ЗА ОТЧИТАНЕ НА УСТОЙЧИВОСТ И ЦЕЛИТЕ ЗА УСТОЙЧИВО РАЗВИТИЕ НА ЕС

Едно от определенията, съгласно автора на доклада, което е в съответствие с разбирането за понятието интегрирано отчитане, го характеризира като съвременно направление в корпоративната отчетност, чисто техническо средство е интегрираният отчет, като чрез системата на интегрирана отчетност генерира, доставя, обработва, обобщава и оповестява финансова и нефинансова информация в три направления: икономическо, социално и екологично представяне на предприятието.

Съгласно Международната рамка за интегрирано отчитане (IIRF, 2013) концепцията за създаване на стойност във времето е основополагаща и е свързана с други две важни концепции: за движението (кръгооборота) на различните видове капитал и самия процес на създаване на стойност, като се търси равновесната точка между стратегия, финансово представяне, управление и трите равностойни „стълба“ (pillars) на устойчиво развитие: икономически, социален, екологичен.

Сходно е разбирането за понятието "устойчиво развитие" и съгласно структурата и съдържанието на стандартите на Глобалната инициатива за отчетност (GRI, 2018), където изискването за постигането на устойчивост се свързва с оповестяване от предприятието на съществена информация за икономическото представяне, екологичното въздействие и социалната търпимост по отношение на неговата дейност, (Петрова-Кирова, 2020) включително въздействието върху човешките права. Прегледът на стандартите показва, че Глобалната инициатива за отчетност не е променила своята концептуална рамка за отчитане (вж. таб. 1), въпреки съвременното разбиране за устойчивост, което налага изместването на акцента от все по-малко актуалното икономическо представяне на предприятията, свързано с увеличаване на икономическата изгода, към устойчиво управление (ESG).

Таблица №1 GRI стандарти и IIRF – основни концепции

Концепции на GRI	Концепции на IIRF
Концепция за въздействията, които оказва организацията – икономически, екологични и социални	Концепция за създаване на стойност, запазване или намаляване на стойността за организацията и за другите заинтересовани страни
Концепция за същественост на темите – икономически, екологични и социални	Концепция за видовете капитал – наличност и движение на видовете капитал
Концепция на надлежна проверка – процес на идентифициране, предотвратяване, смекчаване и отчитане на негативни последици: икономически, екологични и социални	Концепция за процеса, чрез който стойността е създадена, запазена или намалена
Концепция за взаимодействие със заинтересованите лица	

За разлика от GRI Международният съвет за интегрирано отчитане направи някои изменения и допълнения на съществуващата рамка, като през 2021 г. беше публикувана редактираната Международна рамка за интегрирано отчитане със съответните актуализации и промени, включително и по отношение на основните концепции. (IIRF, 2021) Тези промени са свързани с изменения в изискванията за представяне на пряка връзка и зависимост между дейностите на предприятията и крайните резултати, каквато връзка в старата рамка не съществуваше или тя беше индиректна. (Вейсел, 2021) Нещо повече – в редактираната рамка за интегрирано отчитане вече се допуска и е заложено не само увеличение на капитала като краен резултат за предприятията следствие от тяхната дейност и непосредствени резултати, но и евентуални негативни последици, свързани с намаляване на стойността респ. капитала. Процесът на създаване или намаление на стойността чрез кръгооборота на капитала е свързан с човешкия, социалния и природния вид капитал и веригата на създаване на стойност във връзка с произвежданите и предлаганите от предприятието продукти или услуги и социалният и екологичният ефект, който те оказват върху заинтересованите страни. Това е в съответствие и с изискванията на Регламента за таксономия на ЕС за предоставяне на информация относно инвестиционни решения и дейности и тяхното ниво на устойчивост по цялата верига на създаване на стойност за заинтересованите страни. (COM(2021)188 EU)

Съществеността на информацията във връзка с въздействието, което оказва предприятието върху икономиката, околната среда и хората съгласно Глобалната инициатива за отчетност, е ключова концепция за отчитане на устойчивост. Тази концепция се свързва с въздействието, което предприятията оказват върху хората и околната среда, чрез осъществяване на дейността си. Съгласно предложението за нова Директива на ЕС концепцията за същественост в контекста на целите за постигане на устойчиво развитие изисква тази същественост да бъде двупосочна, като засяга резултатите и състоянието на предприятията, политиките които следват и въздействието на тези политики за устойчивост върху стойността на самите предприятия. (COM (2021) 189 EU) Изискването за оповестяване на подобна информация е от изключителна важност за инвеститорите като основни заинтересовани лица, за представяне на възможни рискове и потенциални възможности, които пораждаат въпросите за устойчивостта за техните инвестиции. Въздействието на изменението на климата върху предприятието, в контекста на второто направление за същественост, не е част от концептуалната рамка на GRI стандарти. Това не отговаря на все по-нарастващите информационни потребности на заинтересованите страни през последните години за насочване на частните инвестиции към постигане на климатична неутралност. (Yosifova&Petrova-Kirova, 2022)

4. СЪЩЕСТВЕНИ НЕСЪОТВЕТСТВИЯ МЕЖДУ GRI СТАНДАРТИ РЕСП. IIRF И ЦЕЛИТЕ НА ЕС ЗА ОТЧИТАНЕ НА УСТОЙЧИВА ИНФОРМАЦИЯ

Към настоящия момент липсва нормативно задължение и единни правила за отчитане на устойчивост на ниво ЕС. Това е пречка за постигане на една от основните цели за съпоставимост на информацията във връзка с корпоративната устойчивост. В съответствие с прилагане на принципа за същественост, GRI стандарти осигуряват насоки, чрез които предприятията сами да определят съществените теми за

оповестяване и да оценяват и отчитат своите въздействия, което противоречи на изискването за постигане на съпоставимост на информацията и вземането на управленски решения от заинтересованите страни. Съгласно Международната рамка за интегрирано отчитане предприятията следва да включват в своите отчети ключови показатели за представяне на взаимодействието между различните видове капитал. Информация, свързана със заинтересованите страни по отношение на евентуални рискове, възможности и резултати, се оповестява от предприятието до степеня, в която оказва съществено влияние върху способността за създаване на стойност за самото предприятие. Това е предпоставка за вземане на субективни решения при определяне на една и съща информация от различните предприятия като съществена. Това не е в съответствие с изискването за постигане на съпоставимост на информацията и затруднява заинтересованите страни при вземането на инвестиционни решения.

Публикуваните допълнителни насоки относно оповестяването на свързана с климата информация през 2019 г. (С(2019)209/01) не оправдаха очакванията за постигане на значително подобрене на количеството, качеството и съпоставимостта на информацията, оповестявана от предприятията съгласно Директива 2014/95/ЕС. Увеличавайки обхвата на изискванията за отчетност на предприятията, които са заложили в предложението за нова Директива, се цели разширяване задължението за отчитане на устойчивост за ефективно използване на ресурсите и постигане на неутралност по отношение на климата. (Йосифова, 2022) Това ще засегне както големите предприятия, така и малките и средни предприятия (МСП), търгуващи на регулиран пазар, или с около 38 000 повече от отчетиците се към настоящия момент.

Предприятията, които използват GRI стандарти, както и Международната рамка за интегрирано отчитане, със съответни индивидуални изисквания по отношение на структура и съдържание като регулаторни бази за отчитане на устойчивост, нямат задължение за използване на точно определен формат на оповестяване, което е в противовес с целите за постигане на уеднаквена, машинно четима, в единен електронен формат информация за устойчивост, в съответствие с прилагането на цифровата таксономия на ЕС.

В тази връзка настоящите очаквания са, че предприятията вероятно ще продължат да използват различни рамки и стандарти и че тази тенденция може да се засили, тъй като значението, което придобива информацията за устойчивост, продължава да нараства. Поради липсата на политика за действие за постигане на консенсус относно информацията, която следва да бъде отчитана от предприятията, разходите за тези предприятия и за потребителите на такава информация ще се увеличат значително. (Yosifova&Petrova-Kirova, 2022)

Таблица №2 GRI стандарти, IIRF и целите за корпоративна устойчивост – основни несъответствия

№	Цели за отчитане на корпоративната устойчивост съгл. предложението за нова Директива на ЕС	GRI стандарти	IIRF
1.	Разширяване на обхвата - изискване за отчитане на големите предприятия; МСП, регистрирани на регулиран пазар, с изключение на микро- предприятията	Липсва задължение за отчитане на устойчивост	Липсва задължение за отчитане на устойчивост
2.	Въвеждане на единни критерии и правила за отчитане на корпоративната устойчивост за постигане на изискването за съпоставимост на информацията	Липсват единни правила на отчитане	Липсват единни правила на отчитане
3.	Въвеждане на цифров, електронно четим формат за отчитане и постигане на лесно откриваема и съпоставима информация	Електронен формат или хартиен носител	Електронен формат или хартиен носител
4.	Намаляване на разходите и тежестта на предприятията във връзка с отчитане на информация за устойчивостта	Липсва	Липсва

5. ЗАКЛЮЧЕНИЕ

В обобщение на гореизложеното могат да се направят следните изводи:

- ✓ Сравнително малка част от предприятията отчитат информация във връзка с устойчивостта, поради липсата на нормативно изискване към настоящия момент;
- ✓ Липсата на единни правила за отчетност не е в съответствие с целта за намаляване на разходите, свързани с отчитане на устойчива информация;
- ✓ Липсата на нормативно задължение и единни правила за отчитане на устойчивостта за предприятията от ЕС е основна пречка за постигане на съпоставимост на информацията на регионално, национално и ЕС равнище.
- ✓ Предприятията, използващи съществуващите регулаторни рамки, оповестяват информация в три направления: икономическо, социално и екологично, което не е в съответствие с все по-актуалното ESG отчитане;

Може да се направи заключението, че е необходим процес на стандартизиране при оценяването и оповестяването на съпоставима, достатъчна по количество и качество информация за това как предприятията управляват екологичните и социални предизвикателства, с които се срещат. В тази посока са и стартиралите промени при създаването на нова Директива за отчитане на корпоративната устойчивост на ниво ЕС.

ИЗПОЛЗВАНА ЛИТЕРАТУРА

Вейсел, А. (2021). Ревизирана Международна рамка за интегрирана отчетност от 2021 година – преглед на промените, статия ИДЕС, бр.3/2021 г., достъпна онлайн на: <https://www.ides.bg/media/1906/03-2021-ali-veysel.pdf>;

Глобална инициатива за отчетност (2018). GRI Standards, достъпна онлайн на: <https://www.globalreporting.org/standards/>;

Йосифова, Д. (2022). Новата комплексна рамка на ЕС при отчитане на ESG и корпоративната устойчивост след 2023 година, III-та Научна конференция с международно участие „Устойчиво развитие на транспортните системи '22” (секция „Икономически проблеми на транспорта”), ВТУ „Т. Каблешков, София, Юли 2022 г.;

Международна рамка за интегрирано отчитане IIRF 2013 г., достъпна онлайн на:

<https://www.integratedreporting.org/wp-content/uploads/2013/12/13-12-08-THE-INTERNATIONAL-IR-FRAMEWORK-2-1.pdf>;

Международна рамка за интегрирано отчитане, IIRF 2021, достъпна онлайн на:

<https://www.integratedreporting.org/wpcontent/uploads/2021/01/>;

Петрова-Кирова, М. (2020). Връзки и съответствия между стандартите за отчитане на устойчивото развитие на Глобалната инициатива по отчетност (GRI) и националната счетоводна уредба в Р.България, 28. Международна конференция "The Power of Knowledge", Кавала, Гърция, ISSN 2545-4439, ISSN 1857 - 923X (online), Октомври 2020 г.

Предложение за ДИРЕКТИВА НА ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ И НА СЪВЕТА за изменение на Директива 2013/34/ЕС, Директива 2004/109/ЕО, Директива 2006/43/ЕО и Регламент (ЕО) № 537/2014 относно отчитането на предприятията във връзка с устойчивостта, Брюксел, 21.4.2021 г. COM (2021) 189 final, достъпно онлайн на: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/ALL/?uri=CELEX:52021PC0189>;

Съобщение на Комисията, Насоки относно оповестяването на нефинансова информация: Допълнение относно оповестяването на свързана с климата информация (2019/С 209/01), <https://eur-lex.europa.eu>;

Таксономия на ЕС, отчитане на предприятията във връзка с устойчивостта, предпочитания по отношение на устойчивостта и доверителни задължения: Насочване на финансирането към Европейския зелен пакт, Брюксел, 21.4.2021 г., COM(2021) 188 final, достъпна онлайн на: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/ALL/?uri=COM:2021:188:FIN>;

Yosifova, D., & Petrova-Kirova, M. (2022). The New EU Corporate Sustainability Reporting Framework in the context of GRI Standards, 89th International Scientific Conference on Economic and Social Development – "Economical, Agricultural and Legal Frameworks of Sustainable Development", Novi Sad